

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

DOI: 10.34015/2523-4552.2026.1.04

УДК 346:628.4:330.34

Аврамова О. Є.,

*докторка юридичних наук, доцентка головна наукова співробітниця відділу правової взаємодії бізнесу та держави Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1941-9894>*

ЗІСТАВЛЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ТА ПРИВАТНИХ ІНТЕРЕСІВ В УПРАВЛІННІ ВІДХОДАМИ, ЩО УТВОРИЛИСЬ У ЗВ'ЯЗКУ З ПОШКОДЖЕННЯМ (РУЙНУВАННЯМ) БУДІВЕЛЬ ТА СПОРУД ВНАСЛІДОК БОЙОВИХ ДІЙ

Статтю присвячено актуальній проблематиці поводження з відходами, що утворюються внаслідок бойових дій. У роботі актуалізовано низку правових питань – від визначення правового режиму та належності таких відходів до встановлення суб'єктного складу управління ними, зокрема правового статусу управителя. Проблематика узгодження приватних інтересів в управлінні відходами, що утворилися у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель і споруд внаслідок бойових дій, має міждисциплінарний характер і в контексті юридичної науки є комплексною. Її міждисциплінарність зумовлена тим, що управління такими відходами є предметом дослідження не лише права, а й технічних наук та економіки, оскільки охоплює питання технологій поводження з відходами, оцінювання економічних витрат і ресурсного забезпечення, а також правового регулювання відповідних суспільних відносин. Наголошено, що відходи руйнувань є складним об'єктом правовідносин, який охоплює матеріальні залишки зруйнованих будівель і споруд, а також пов'язані з ними рухомі речі, що втратили своє функціональне призначення внаслідок пошкодження або знищення об'єктів нерухомості. Визначено, що управління відходами, які утворюються внаслідок руйнування об'єктів права власності, є складовою змісту права власності. Обґрунтовано, що власник нерухомого майна зобов'язаний забезпечити його належне й екологічно безпечне утримання, зокрема поводження з відходами, що виникають у разі пошкодження або знищення такого майна. Такий обов'язок впливає зі змісту

права власності, яке охоплює не лише правомочності володіння, користування та розпорядження, а й тягар утримання майна. Розкрито, що, подібно до будівельних матеріалів, відходи руйнувань належать власникові зруйнованого майна. У цьому контексті життєвий цикл об'єкта нерухомості не обмежується його фізичним існуванням, а охоплює також стадію ліквідації наслідків руйнування, включно з управлінням утвореними відходами. Підкреслено, що проблематика управління відходами руйнувань і пошкоджень будівель та споруд потребує подальшого наукового дослідження, зокрема в контексті визначення змісту обов'язку власника зруйнованого об'єкта нерухомості щодо ліквідації його залишків.

Ключові слова: право власності, житло, нерухомість, відходи, приватні інтереси, публічний інтерес, ринкові відносини, об'єкт прав, екологічне безпека.

Постановка проблеми. Війна в Україні спричиняє складні трансформаційні зміни в усіх сферах життя, зокрема їх можна простежити й на прикладі правовідносин власності на нерухомість. Одним із наслідків бойових дій є руйнування та пошкодження як житлової, так і нежитлової нерухомості. У зв'язку із цим сформувалися правовідносини щодо відшкодування збитків, завданих зруйнованим об'єктам, їх ремонту та реконструкції (за можливості), а також ліквідації. У зв'язку із цим актуальним є також питання управління відходами, що утворюються внаслідок руйнування будівель і споруд. На цю проблематику вже звернуло увагу Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. 16 лютого 2026 р. відбувся круглий стіл на тему «Координаційний захід з управління відходами руйнувань», організований Міністерством спільно з консорціумом проєкту Debris2Resources у межах програми LIFE за підтримки ЄС. Під час заходу було визначено, що управління відходами руйнувань є однією з найскладніших проблем в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення. Мільйони тонн залишків руйнувань залишаються

змішаними й не мають визначеного правового режиму. Місцеві громади стикаються з браком достовірних даних про пов'язані з ними ризики та процедури управління ними [1].

Наведене підкреслює появу викликів, пов'язаних із наслідками війни на рівні управління відходами, що утворюються внаслідок руйнування або пошкодження відповідного об'єкта власності. Складність таких відходів полягає в тому, що вони не мають однорідного складу. Крім того, вони становлять потенційну небезпеку для довкілля, громадського здоров'я та безпеки. Варто звернути увагу, що управління відходами, які виникають унаслідок війни, перебуває на перетині публічних і приватних інтересів, а отже, має складну правову природу, що потребує висвітлення. Отже, проблематика управління відходами, що виникають унаслідок бойових дій, актуалізує низку правових питань – від визначення їх власника до встановлення правового статусу управителя таких відходів і процедури їх ліквідації. У зв'язку із цим зазначена тематика набуває особливої актуальності та потребує ґрунтовного наукового дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема зіставлення публічних і приватних інтересів в управлінні відходами, що утворилися у зв'язку з пошкодженням або руйнуванням будівель та споруд внаслідок бойових дій, має міждисциплінарний характер, оскільки є предметом дослідження технічних наук, економіки та права. На рівні юридичної науки це питання досліджував О. А. Трегуб, який визначив недоліки правового регулювання управління відходами руйнування, що утворилися внаслідок бойових дій. Він наголошує на необхідності уточнення законодавчих визначень і посилення вимог до управління такими відходами, зокрема щодо оцінки впливу на навколишнє середовище та заборони використання азбесту [2, с. 21]. Т. С. Новак і В. М. Єрмоленко досліджують правове регулювання управління відходами, що утворюються внаслідок бойових дій, та вказують, що рамковий Закон України «Про управління відходами» ще не охоплює всіх особливостей цієї сфери. Вони пропонують доповнити термінологію й уточнити визначення в законодавстві для зменшення правової невизначеності щодо розуміння відходів, що утворилися через пошкодження (руйнування) будівель та споруд внаслідок бойових дій [3, с. 371]. На думку С. О. Синчанського, правовий режим відходів війни та їх вплив на екологічну безпеку потребують посилення організаційних механізмів управління такими відходами з урахуванням їх небезпечних характеристик і потенційних ризиків для місцевих громад. Учений розглядає це крізь призму екологічної стабільності країни [4,

с. 304]. М. М. Потіп доводить, що законодавство слід удосконалювати з огляду на класифікацію, розподіл, використання та утилізацію відходів війни [5, с. 112]. Слід звернути увагу, що кількість наукових публікацій щодо управління відходами в умовах воєнного стану зростає. Проте окреме дослідження щодо зіставлення публічних і приватних інтересів у сфері управління відходами, що утворилися у зв'язку з пошкодженням або руйнуванням будівель та споруд внаслідок бойових дій, ще недостатньо розроблене. Тому ця тематика є актуальною та має належне наукове підґрунтя для подальших наукових розвідок.

Постановка завдання. Мета статті полягає в характеристиці зіставлення публічних і приватних інтересів в управлінні відходами, що утворилися у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій. Для досягнення цієї мети поставлено такі завдання: визначити особливості відходів, що утворилися у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій; розкрити особливості зіставлення публічних і приватних інтересів у сфері управління такими відходами; запропонувати напрями подальших наукових розвідок.

Виклад основного матеріалу. Поняття «відходи від руйнувань» є законодавчо закріпленим терміном в абз. 5 п. 3 Порядку управління відходами, що утворилися у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведення робіт з ліквідації їх наслідків, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від

27 вересня 2022 р. № 1073. Це «частини (уламки) пошкоджених (зруйнованих) об'єктів, а також матеріали, предмети, які були всередині або поряд із такими об'єктами в момент пошкодження (руйнування) та/або виконання робіт з демонтажу і які повністю або частково втратили свої споживчі властивості та не можуть надалі використовуватися за місцем їх утворення чи виявлення» [6]. Близьким до цього є визначення відходів від руйнувань, запропоноване О. А. Трегубом. Водночас він вказує, що в цьому понятті відсутня базова ідентифікувальна ознака цього виду відходів, а саме те, що вони утворилися, зокрема, унаслідок бойових дій; при цьому така їх ознака, як повна або часткова втрата споживчих властивостей, не є коректною, як і ознака неможливості їх подальшого використання за місцем утворення чи виявлення [2, с. 21]. Близьким до законодавчого визначення є і поняття відходів від руйнувань, запропоноване Т. С. Новак і В. М. Єрмоленко [3, с. 371]. С. О. Синчанський пропонує ширше категоріальне визначення відходів від руйнувань як «будь-яких матеріалів, речовин чи предметів, утворених унаслідок воєнних дій, руйнування, пошкодження або знищення об'єктів інфраструктури, техніки, майна тощо під час збройних конфліктів, які втратили первинну функцію та повинні бути вилучені з місця їх утворення для подальшого управління ними (збирання, транспортування, оброблення, відновлення або видалення)» [4, с. 302]. Є. О. Марцінюк і О. В. Хандогіна зазначають, що однією з найскладніших характеристик таких відходів є їхня надзвичайна неоднорідність і невизначений склад [7, с. 59].

Погоджуючись із наведеними науковими результатами, слід окремо підкреслити, що відходи внаслідок руйнувань є складним об'єктом правовідносин, який становлять матеріальні залишки зруйнованих будівель, споруд та пов'язаних із ними рухомих речей. Крім того, базовою ознакою відходів від руйнувань є те, що фактично вони становлять частини (уламки) пошкоджених або зруйнованих об'єктів. Визначення зруйнованих і пошкоджених об'єктів закріплено в Порядку виконання робіт з демонтажу об'єктів, пошкоджених або зруйнованих унаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2022 р. № 474: зруйнований об'єкт – це об'єкт, у якого основні конструктивні елементи зазнали значного пошкодження під впливом зовнішніх чинників, унаслідок чого його відновлення є технічно неможливим, складним або економічно недоцільним; пошкоджений об'єкт – це об'єкт, конструктивні елементи якого частково втратили свою цілісність унаслідок зовнішніх впливів, але який не потребує повного демонтажу та може бути відновлений до стану, придатного для експлуатації [8].

Отже, відходи від руйнувань можуть поділятися на відходи від зруйнованих і пошкоджених об'єктів.

Звернімо увагу і на особливості виникнення відходів у зв'язку з руйнуванням або пошкодженням різних об'єктів, а також на їх склад і вплив на довкілля. Так, з 2022 р. відбувається накопичення специфічних відходів: пошкоджених транспортних засобів, уламків снарядів,

будівельного сміття, побутових і медичних відходів. Деякі з них є токсичними, зокрема уламки снарядів, медичні відходи, будівельне сміття з азбестом і важкими металами. Ще у 2023 р. було виявлено такі види відходів: зруйноване житло – 6,8 тис. тонн; відходи від руйнувань на деокупованих територіях – 15,2 млн тонн [9]. Крім того, після підриву Каховської ГЕС у червні 2023 р. утворилася значна кількість різнотипних відходів і забруднювачів: близько 150 тонн мазуту з греблі, розливи нафти в с. Комишани через пошкодження нафтопроводу, хімічні та промислові забруднення із суднобудівного й портового комплексу Херсона, а також агропромислові, побутові та будівельні відходи із затоплених територій (близько 37 тис. будинків), кладовищ, сміттєзвалищ і хвостосховищ [10]. Обсяги відходів від руйнувань постійно зростають: станом на квітень 2026 р. лише на підконтрольних територіях України накопичено понад 5 млн тонн таких відходів [11]. Аналізуючи наведені наслідки, можна виявити, що відбувається руйнування й пошкодження як будівель, так і споруд. За своїм складом відходи можуть бути твердими, рідкими та газоподібними, а також хімічно небезпечними.

Розмежування цих об'єктів нерухомості встановлено в Національному класифікаторі будівель і споруд НК 018:2023 [12]. Споруда – це інженерно-будівельний об'єкт, пов'язаний із землею, який створюється з будівельних матеріалів. Будівля – це крита споруда з будівельних матеріалів, яка має внутрішній простір і призначена для перебування людей або здійснення різних видів діяльності (у наземних

чи підземних приміщеннях). При цьому споруда є ширшою категорією, що охоплює будівлі, а також житлові й нежитлові будинки. З огляду на це можна визначити, що відходи від руйнувань залежно від об'єкта руйнування поділяються на відходи від руйнування будівель, споруд, житлових і нежитлових будинків.

Під час установаження класифікації відходів від руйнування варто враховувати Порядок класифікації відходів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2023 р. № 1102, відповідно до якого класифікація відходів здійснюється залежно від утворювача відходів, крім утворювачів відходів домогосподарств, а також суб'єкта господарювання у сфері управління відходами (п. 3 Порядку). Крім того, відходи поділяються на безпечні та небезпечні, зокрема залежно від наявності у відходах компонентів із вмістом небезпечних речовин (вибухових речовин, хімічних складників тощо), перевищення граничної концентрації яких може призвести до визнання відходів небезпечними [13].

Під час аналізу положень цього Порядку можна звернути увагу, що відходи можуть класифікуватися залежно від суб'єкта господарювання у сфері управління відходами. Це важливий критерій, який уточнюється в Порядку управління відходами, що утворилися у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведення робіт з ліквідації їх наслідків, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2022 р. № 1073 [6].

Згідно з п. 5 Порядку № 1073 організацію здійснення операцій з управління відходами від руйнувань можуть забезпечувати: власник або управитель об'єкта, у результаті пошкодження (руйнування) якого утворилися такі відходи; власник чи користувач земельної ділянки, у межах якої такі відходи розміщено; уповноважений орган – щодо відходів від руйнувань, розміщених на вулицях і дорогах населених пунктів, дорогах загального користування тощо. У разі неможливості встановлення власника відходів від руйнувань управління ними організовує уповноважений орган (п. 6 Порядку). Якщо протягом 90 днів після припинення або скасування воєнного стану власник відходів не забезпечує їх належне й екологічно безпечне управління, відповідні повноваження переходять до уповноваженого органу [6].

У разі складності встановлення власника відходів застосовуються положення Порядку виявлення та обліку безхазяйних відходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 серпня 1998 р. № 1217. Якщо власника відходів надалі буде встановлено, на нього покладається повна відповідальність за дотримання вимог щодо поводження з ними, а також за запобігання їх негативному впливу на навколишнє природне середовище [14].

З наведеного випливає, що власник об'єкта нерухомого майна, який було зруйновано або пошкоджено, має забезпечити управління відходами, що виникли після руйнування. Зокрема, йдеться про дії щодо збирання, перевезення, відновлення та видалення відходів (п. 22 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про

управління відходами») [15]. Загалом можна визначити, що власник об'єкта нерухомості зобов'язаний забезпечити його належне й екологічно безпечне управління навіть після руйнування. Такий обов'язок випливає зі змісту права власності, яке охоплює не лише правомочності володіння, користування та розпорядження майном, а й тягар його утримання. Отже, управління відходами від руйнування є проявом обов'язку власника запобігати заподіяння шкоди довкіллю та третім особам, що відповідає загальним засадам цивільного законодавства України.

Ураховуючи правову природу власності на нерухомість, можна виявити цілісну парадигму її існування – від моменту набуття до припинення права власності. Припинення права власності може відбуватися як добровільно, так і примусово, а також унаслідок об'єктивних подій, зокрема руйнування об'єкта. Водночас саме по собі руйнування не припиняє права власності на матеріальні залишки такого об'єкта. Відходи від руйнувань за своєю правовою природою можуть розглядатися як похідні від об'єкта власності та, за аналогією, подібно до будівельних матеріалів, належать власникові зруйнованого майна. У цьому контексті життєвий цикл об'єкта нерухомості не обмежується його фізичним існуванням, а охоплює також стадію ліквідації наслідків руйнування, включно з управлінням утвореними відходами. Відповідно, обов'язок щодо їх управління (елемент тягара власності) є складовою змісту права власності. Такий підхід узгоджується з європейською моделлю правового регулювання, зо-

крема з принципами, закріпленими в Директиві 2008/98/ЄС про відходи, відповідно до якої відповідальність за управління відходами покладається на їхнього власника або виробника (принцип «забруднювач платить») [16]. Тобто власник несе відповідальність за наслідки функціонування та припинення існування об'єкта права власності. Крім того, такий підхід загалом відповідає принципам ринкової економіки.

Відповідно до Порядку управління відходами, що утворилися у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведення робіт з ліквідації їх наслідків № 1073, дії щодо управління відходами від руйнування є складними та охоплюють: первинне розчищення територій із можливим сортуванням відходів; їх транспортування до об'єктів оброблення або місць тимчасового зберігання; остаточне розчищення територій після демонтажу зруйнованих об'єктів; тимчасове зберігання; підготовку до повторного використання або видалення; відновлення шляхом використання як вторинних ресурсів; а також остаточне видалення, включаючи захоронення [6]. Така діяльність не завжди може бути виконана власником зруйнованого майна, оскільки йому може бракувати фізичних, технічних чи економічних можливостей для цього. Слід звернути увагу, що ринкова вартість управління відходами від руйнувань є досить високою. Це особливо актуально для приватних власників, зокрема як фізичних, так і юридичних осіб. За таких обставин виникає питання збалансування

приватних і публічних інтересів в управлінні відходами, що утворюються внаслідок руйнування або пошкодження будівель та споруд.

Загальну засаду зіставлення публічних і приватних інтересів в управлінні відходами, що утворилися у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій, закріплено в п. 9 Порядку управління відходами, що утворилися у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведення робіт з ліквідації їх наслідків № 1073: «операції з управління відходами від руйнувань, які власник із технічних чи економічних причин не має можливості здійснювати самостійно, організовуються уповноваженим органом (на підставі звернення власника таких відходів до уповноваженого органу)» [6].

Варто констатувати, що в умовах воєнного стану тягар утримання майна, зокрема обов'язок щодо управління відходами, що утворилися внаслідок руйнування або пошкодження об'єкта власності, має розглядатися у взаємозв'язку й балансі з публічними інтересами. Ці інтереси полягають у забезпеченні безпеки, відновленні інфраструктури та сталому розвитку суспільства. У разі пошкодження або руйнування об'єкта нерухомості та необхідності його відновлення виникає питання про зіставлення приватного інтересу власника щодо збереження майна й публічного інтересу держави у своєчасному усуненні наслідків надзвичайних ситуацій та мінімізації екологічних і безпекових ризиків.

Висновки. Узагальнюючи, можна визначити, що специфіка

управління відходами, які утворюються у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель і споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведення робіт з ліквідації їх наслідків, полягає в тому, що, незважаючи на загальне правило покладення обов'язку щодо управління на власника об'єкта, у практичному вимірі він не завжди має можливість самостійно здійснювати відповідні дії через складність, небезпеку та масштабність таких процесів.

Відходи від руйнувань і пошкодження будівель та споруд є складним об'єктом правовідносин, який охоплює матеріальні залишки зруйнованих будівель і споруд, а також пов'язані з ними рухомі речі, що втратили своє функціональне призначення внаслідок пошкодження або знищення об'єктів нерухомості. Вони можуть поділятися за такими критеріями: 1) за об'єктом утворення – відходи від зруйнованих будівель і споруд (житлових, нежитлових, інженерних) та пошкоджених об'єктів; 2) за складом – безпечні та

небезпечні; 3) за суб'єктом управління – відходи щодо об'єктів, які належали фізичним особам, юридичним особам або органам публічного управління.

Приватний інтерес в управлінні відходами від руйнувань і пошкодження будівель та споруд полягає в захисті прав та інтересів власника, мінімізації витрат і, за можливості, збереженні або відновленні об'єкта власності. Публічний інтерес у цій сфері зосереджений на забезпеченні екологічної безпеки, захисті здоров'я людей та відновленні інфраструктури. Пріоритет у цих правовідносинах надається публічному інтересу, спрямованому на забезпечення життєдіяльності суспільства, відновлення територій і повоєнне відновлення країни.

Проблематика управління відходами руйнувань і пошкоджень будівель та споруд потребує подальшого наукового дослідження, зокрема в контексті визначення змісту обов'язку власника зруйнованого об'єкта нерухомості щодо ліквідації його залишків.

Список використаних джерел

1. Україна формує системний підхід до управління відходами руйнувань внаслідок війни. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/c5a41dd9-b10e-4b2f-8737-b255eda5e87d?lang=uk-UA&title=UkrainaFormuSistemniPidkhidDoUpravlinniaVidkhodamiRuinuvanVnaslidokViin> і (дата звернення: 17.02.2026).
2. Трегуб О. Правові аспекти управління відходами від руйнування будівель та споруд, що утворюються внаслідок бойових дій. *Law. State. Technology*. 2023. № 4. С. 16–22. DOI: <https://doi.org/10.32782/LST/2023-4-3>.
3. Новак Т. С., Ермоленко В. М. Окремі аспекти правового забезпечення управління відходами, що утворилися через пошкодження (руйнування) будівель та споруд внаслідок бойових дій. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 1. С. 368–372. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.01.59>.
4. Синчанський С. О. Правовий режим відходів війни, що утворилися внаслідок воєнних дій в Україні. *Науковий вісник Ужгородського Національного Універси-*

мету, Серія ПРАВО. 2025. Вип. 89. Ч. 2. С. 299-305. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.2.45>.

5. Потіп М. М. Правове регулювання використання відходів війни як ресурсу для відновлення України. *Нове українське право*. 2023. Вип. 3. С. 106-114. DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2023.3.15>.

6. Про затвердження Порядку управління відходами, що утворились у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведенням робіт з ліквідації їх наслідків та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України : постанова Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2022 р. № 1073. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1073-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 18.02.2026).

7. Марцинюк Є.О., Хандогіна О.В. Ключові характеристики відходів від руйнувань та їх врахування в управлінських практиках громад. *Комунальне господарство міст*. 2025. Т. 2. Вип. 190. С. 56-62. DOI: <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2025-2-190-56-62>.

8. Про затвердження Порядку виконання робіт з демонтажу об'єктів, пошкоджених або зруйнованих внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів : постанова Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2022 р. № 474. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2022-%D0%BF#n10> (дата звернення: 18.02.2026).

9. Іванюта С. Про організацію поводження з відходами, що утворилися внаслідок війни. Національний інститут стратегічних досліджень. 2023. С. 1–4. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-03/waste-of-war_pdf.pdf (дата звернення: 19.02.2026).

10. Name: Kakhovka Hydropower Plant Location: Nova Kakhovka, Kherson Oblast. URL: <https://ceobs.org/ukraine-damage-map-kakhovka-hydropower-plant/?utm> (дата звернення: 19.02.2026).

11. Стартує пілотний проєкт з повторного використання відходів від руйнувань у дорожньому секторі за підтримки японського бізнесу. URL: <https://mindev.gov.ua/news/startuie-pilotnyi-proiekt-z-povtorno-ho-vykorystannia-vidkhodiv-vid-ruinuvan-u-dorozhnomu-sektori-za-pidtrymky-iaponskoho-biznesu> (дата звернення: 19.02.2026).

12. Про затвердження національного класифікатора НК 018:2023 та скасування національного класифікатора ДК 018-2000 : Наказ Міністерства економіки України 16 травня 2023 р. № 3573. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v3573930-23#Text> (дата звернення: 19.02.2026).

13. Про затвердження Порядку класифікації відходів та Національного переліку відходів : постанова Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2023 р. № 1102. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1102-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення: 19.02.2026).

14. Про затвердження Порядку виявлення та обліку безхазяйних відходів : постанова Кабінету Міністрів України від 03 серп. 1998 р. № 1217. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1217-98-%D0%BF#Text> (дата звернення: 20.02.2026).

15. Про управління відходами : Закон України від 20 червня 2022 р. № 2320-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text> (дата звернення: 17.02.2026).

16. Директива Європейського Парламенту і Ради 2008/98/ЄС від 19 листопада 2008 року про відходи та про скасування деяких директив. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_029-08#Text (дата звернення: 20.02.2026).

References

1. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2026, March 6). Ukraina formuie systemnyi pidkhid do upravlinnia vidkhodamy ruinuvan vnaslidok viiny [Ukraine is developing a systematic approach to managing war-related destruction waste]. Uriadovyi portal [Government portal]. <https://www.kmu.gov.ua/news/ukraina-formuie-systemnyi-pidkhid-do-upravlinnia-vidkhodamy-ruinuvan-vnaslidok-viiny>
2. Trehub, O. (2023). Pravovi aspekty upravlinnia vidkhodamy vid ruinuvannia budivel ta sporud, shcho utvoriuiutsia vnaslidok boiovykh dii [Legal aspects of managing waste from the destruction of buildings and structures generated as a result of hostilities]. *Law. State. Technology*, (4), 16–22. <https://doi.org/10.32782/LST/2023-4-3>
3. Novak, T. S., & Yermolenko, V. M. (2025). Okremi aspekty pravovoho zabezpechennia upravlinnia vidkhodamy, shcho utvorylysia cherez poshkodzhennia (ruinuvannia) budivel ta sporud vnaslidok boiovykh dii [Certain aspects of legal support for the management of waste generated due to damage (destruction) of buildings and structures as a result of hostilities]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo [Analytical and Comparative Jurisprudence]*, (1), 368–372. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.01.59>
4. Sychanskyi, S. O. (2025). Pravovyi rezhym vidkhodiv viiny, shcho utvorylysia vnaslidok voiennykh dii v Ukraini [Legal regime of war waste generated as a result of military operations in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu. Serii: Pravo [Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law]*, 89(2), 299–305. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.2.45>
5. Potip, M. M. (2023). Pravove rehuliuвання vykorystannia vidkhodiv viiny yak resursu dlia vidnovlennia Ukrainy [Legal regulation of the use of war waste as a resource for the recovery of Ukraine]. *Nove ukrainske pravo [New Ukrainian Law]*, (3), 106–114. <https://doi.org/10.51989/NUL.2023.3.15>
6. Pro zatverdzhennia Poriadku upravlinnia vidkhodamy, shcho utvorylys u zviazku z poshkodzhenniam (ruinuvanniam) budivel ta sporud vnaslidok boiovykh dii, terorystychnykh aktiv, dyversii abo provedenniam robit z likvidatsii yikh naslidkiv ta vnesennia zmin do deiakykh postanov Kabinetu Ministriv Ukrainy: vid 27.09.2022 No. 1073 [On approval of the Procedure for managing waste generated in connection with damage (destruction) of buildings and structures as a result of hostilities, terrorist acts, sabotage, or works to eliminate their consequences, and on amendments to certain resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine, dated September 27, 2022 No. 1073]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1073-2022-%D0%BF#Text>
7. Martsyniuk, Ye. O., & Khandohina, O. V. (2025). Kliuchovi kharakterystyky vidkhodiv vid ruinuvan ta yikh vrakhuvannia v upravlinskykh praktykakh hromad [Key characteristics of destruction waste and their consideration in community management practices]. *Komunalne hospodarstvo mist [Municipal Economy of Cities]*, 2(190), 56–62. <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2025-2-190-56-62>
8. Pro zatverdzhennia Poriadku vykonannia robit z demontazhu ob'ektiv, poshkodzhennykh abo zruinovanykh vnaslidok nadzvychainykh sytuatsii, voiennykh dii abo terorystychnykh aktiv: vid 19.04.2022 No. 474 [On approval of the Procedure for carrying out demolition works on objects damaged or destroyed as a result of emergencies, military actions, or terrorist acts, dated April 19, 2022 No. 474]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2022-%D0%BF#n10>
10. Ivaniuta, S. (2023, March 20). Pro orhanizatsiiu povodzhennia z vidkhodamy, shcho utvorylysia vnaslidok viiny [On the organization of handling waste generated as a result of war]. *Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen [National Institute for Strategic Studies]*. <https://niss.gov.ua/en/node/4871>

11. Conflict and Environment Observatory. (2024, January 1). Name: Kakhovka Hydropower Plant. Location: Nova Kakhovka, Kherson Oblast. <https://ceobs.org/ukraine-damage-map-kakhovka-hydropower-plant/>

12. Ministerstvo rozvytku hromad ta terytorii Ukrainy. (2026, April 9). Startuie pilotnyi proiekt z povtornoho vykorystannia vidkhodiv vid ruinuvan u dorozhnomu sektori za pidtrymky yaponskoho biznesu [A pilot project on the reuse of destruction waste in the road sector with the support of Japanese business is launched]. <https://mindev.gov.ua/news/startuie-pilotnyi-proiekt-z-povtornoho-vykorystannia-vidkhodiv-vid-ruinuvan-u-dorozhnomu-sektori-za-pidtrymky-iaponskoho-biznesu>

13. Pro zatverdzhennia natsionalnoho klasyfikatora NK 018:2023 ta skasuvannia natsionalnoho klasyfikatora DK 018-2000: Nakaz Ministerstva ekonomiky Ukrainy vid 16.05.2023 No. 3573 [On approval of the national classifier NK 018:2023 and repeal of the national classifier DK 018-2000: Order of the Ministry of Economy of Ukraine dated May 16, 2023 No. 3573]. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v3573930-23#Text>

14. Pro zatverdzhennia Poriadku klasyfikatsii vidkhodiv ta Natsionalnoho pereliku vidkhodiv: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 20.10.2023 No. 1102 [On approval of the Procedure for waste classification and the National Waste List: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated October 20, 2023 No. 1102]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1102-2023-%D0%BF#Text>

15. Pro zatverdzhennia Poriadku vyivlennia ta obliku bezkhasiainnykh vidkhodiv: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 03.08.1998 No. 1217 [On approval of the Procedure for identification and accounting of ownerless waste: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated August 3, 1998 No. 1217]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1217-98-%D0%BF#Text>

16. Zakon Ukrainy Pro upravlinnia vidkhodamy: vid 20.06.2022 No. 2320-IX [Law of Ukraine On Waste Management dated June 20, 2022 No. 2320-IX]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text>

17. Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on waste and repealing certain Directives. (2008). Official Journal of the European Union. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_029-08#Text

Avramova O. Y., Doctor in Law, Associate Professor, Leading research scientist of the Department of Legal Interaction between Business and the State, Academician F. H. Burchak Scientific Research Institute of Private Law and Entrepreneurship of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1941-9894>

Balancing Public and Private Interests in the Management of Waste Generated in Connection with Damage to (Destruction of) Buildings and Structures as a Result of Hostilities

The article is devoted to the current issues of waste management resulting from hostilities. The work updates a number of legal issues – from determining the legal regime and ownership of such waste to establishing the subject composition of their management, in particular the legal status of the manager. The issue of harmonizing private interests in the management of waste resulting from damage (destruction) of buildings and structures as a result of hostilities is interdisciplinary in nature and in the context of legal science is complex. Its interdisciplinary nature

is due to the fact that the management of such waste is the subject of research not only in law, but also in technical sciences and economics, since it covers the issues of waste management technologies, the assessment of economic costs and resource provision, as well as the legal regulation of relevant social relations. It is emphasized that demolition waste is a complex object of legal relations, which includes the material remains of destroyed buildings and structures, as well as related movables that have lost their functional purpose due to damage or destruction of real estate. It is determined that the management of waste generated as a result of the destruction of property rights is a component of the content of property rights. It is substantiated that the owner of real estate is obliged to ensure its proper and environmentally safe maintenance, in particular the handling of waste arising in the event of damage or destruction of such property. Such an obligation follows from the content of property rights, which includes not only the rights of possession, use and disposal, but also the burden of maintaining property. It is revealed that, like building materials, demolition waste belongs to the owner of the destroyed property. In this context, the life cycle of a real estate object is not limited to its physical existence, but also covers the stage of liquidation of the consequences of destruction, including the management of the waste generated. It is emphasized that the issue of waste management of destruction and damage to buildings and structures requires further scientific research, in particular in the context of determining the content of the obligation of the owner of a destroyed real estate object to liquidate its remains.

Keywords: *property rights, housing, real estate, waste, private interests, public interest, market relations, object of law, environmental safety.*

Цитування за ДСТУ 8302:2015: Аврамова О. Є. Зіставлення публічних та приватних інтересів в управлінні відходами, що утворились у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2026. № 1(35). С. 40-52. DOI: <https://doi.org/10.34015/2523-4552.2026.1.04>

Citation APA: Avramova, O. Y. (2026). Zistavlennia publichnykh ta pryvatnykh interesiv v upravlinni vidkhodamy, shcho utvorylys u zviyazku z poshkodzhenniam (ruinuvanniam) budivel ta sporud vnaslidok boiovykh dii [Balancing public and private interests in the management of waste generated in connection with damage to (destruction of) buildings and structures as a result of hostilities]. *Bulletin of the Penitentiary association of Ukraine*, 1(35), 40-52. <https://doi.org/10.34015/2523-4552.2026.1.04>

Внесок автора. Автор самостійно здійснила концептуалізацію дослідження, аналіз джерел, підготовку тексту статті та формулювання висновків. Автор ознайомила з остаточною версією рукопису, схвалив її та погодився з поданням статті до публікації.

Академічна доброчесність. Автор підтверджує оригінальність, точність і достовірність тексту статті та наведених у ній результатів, а також дотримання принципів академічної доброчесності.

Використання інструментів штучного інтелекту. Автор засвідчила, що під час підготовки цієї статті інструменти штучного інтелекту не використовувалися.

Конфлікт інтересів. Автор заявляє про відсутність реального чи потенційного конфлікту інтересів.

Фінансування. Дослідження виконано в межах наукової діяльності автора у відповідних установах і не мало окремого зовнішнього фінансування.

Author Contribution. The author independently conceptualized the study, analyzed the sources, prepared the text of the article, and formulated the conclusions. The author reviewed the final version of the manuscript, approved it, and agreed to submit the article for publication.

Academic Integrity Statement. The author confirms the originality, accuracy, and reliability of the text of the article and the results presented therein, as well as compliance with the principles of academic integrity.

Use of Artificial Intelligence Tools. The author certifies that no artificial intelligence tools were used in the preparation of this article.

Conflict of Interest. The author declares that there is no actual or potential conflict of interest.

Funding. The research was conducted within the framework of the author's academic activities at the relevant institutions and did not receive special external funding.

Надійшла: 24.02.2026

Прийнята до друку: 18.03.2026

Опублікована: 30.04.2026

Received: 24 February 2026

Accepted for publication: 18 March 2026

Published: 30 April 2026